

Broj XL - XLI / 2018

Bilten o procesu pregovora

o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

VRELA LETA BALKANSKA

TEMA BROJA STR. 3–4

INTERVJU STR. 5–6

Nikolaus Luteroti, ambasador Austrije u Republici Srbiji

KOLUMNA STR. 7–8

Berlinski proces, peti deo – Koliko je daleko Trg Šuman?

AKTUELNO STR. 13–14

Čekajući Samit u Poznanju – Četiri godine saradnje

PREDSTAVLJAMO STR. 17–18

Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zaštita zdravlja

PREGLED NAJVAŽNIJIH DOGAĐAJA

9. i 10. jul Održan Samit u Londonu

Istorija je pokazala da siguran i stabilan Zapadni Balkan znači i sigurnu i stabilnu Evropu, izjavila je Tereza Mej, britanska premijerka, tokom Samita Zapadnog Balkana, održanog 9. i 10. jula u Londonu. Bio je to peti Samit po redu u okviru Berlinskog procesa, a glavne teme bile su bezbednost, politička saradnja u regionu i unapređenje ekonomske stabilnosti. [Više...](#)

11–12. jul Održan Samit NATO-a u Briselu

Samit NATO-a u Briselu, održan 11. i 12. jula, doneo je brojne promene u najavi, uz politička obećanja, ali i delom pokazao duh zajedništva pred prepoznatim problemima. Lideri država saveznica složili su se da nastave da jačaju odbranu i sistem odvratanja NATO-a, da pojačaju svoju ulogu u borbi protiv terorizma i hibridnih pretnji, i najvažnije, da počnu podjednako da dele teret finansiranja kolektivne bezbednosti. Na Samitu je ocenjeno da je Zapadni Balkan region od strateškog značaja, što pokazuje duga istorija saradnje i (sprovedenih) operacija u regionu. [Više...](#)

16. jul

Srbija prva u regionu u programu EU za prava i jednakost

Sporazum o pristupanju Programu EU za prava, jednakost i državljanstvo (REC – *The Rights, Equality and Citizenship Programme*), čiji je budžet 439 miliona evra bespovratnih sredstava, potpisan je 16. jula u Beogradu. Program će omogućiti organizacijama civilnog društva, javnim ustanovama i lokalnim samoupravama da pristupe finansijskim sredstvima za realizaciju programa i projekata zaštite osnovnih prava. [Više...](#)

31. jul

Završen proces glasanja za kandidate iz reda civilnog društva za članstvo u Zajedničkom konsultativnom odboru (JCC)

Komisija za izbor predstavnika organizacija civilnog društva za članstvo u Zajedničkom konsultativnom odboru donela je 31. jula 2018. godine Odluku o predlogu predstavnika organizacija civilnog društva za članstvo u Zajedničkom konsultativnom odboru, sastavljenom od predstavnika Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta i predstavnika socijalnih partnera i organizacija civilnog društva u Republici Srbiji. Listu izabranih predstavnika civilnog društva možete pogledati na sajtu Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Jelena Babić, Vladimir M. Pavlović, Vanja Dolapčev, Jelena Jorgačević

Autori: Jelena Babić, Vanja Dolapčev, Jelisaveta Jovanović, Stefan Simić, Predrag Momčilović

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

VRELA LETA BALKANSKA

Od Berlina preko Beča, Pariza, Trsta i Londona, Proces je rastao, nosio inicijative, uključivao nove aktere, razvijao se... U naslovima su se pojavljivali isti nasmejani ljudi, a rezultati su bili, može se bez ustručavanja reći, skromni. Ostvareni i vidljivi u onim oblastima u kojima je presudio entuzijazam i pokretačka snaga njegovih aktera, kao što su to bili, na primer, mladi. Od pokretanja Berlinskog procesa do danas, pitanja je mnoštvo - o njegovoj svrsishodnosti, potrebi, nastavku... Ali pre svega treba početi odgovarajući na osnovno pitanje - smatramo li Berlinski proces svojim?

Od 2014. godine do današnjih dana, obično s početka leta – pre nego nas sve obuzme groznica da pobegnemo s vrelog, gradskog asfalta – u novinama, televizijske vestima, informativnim portalima, sve je krcato pričama o Zapadnom Balkanu.

Naslovi su prepuni velikih obećanja o počecima infrastrukturnih projekata, piše se o stamenim mostovima saradnje; uz slike nasmejanih zapadnobalkanskih državnika i još nasmejanih evropskih lidera, porodične fotografije ispred

velelepni evropskih građevina i srdačna rukovanja, tema su dana, nedelje i meseca. Od Triglava do Đevdelije. Od Londona do Vladivostoka.

2014-2018

Leta Gospodnjeg 2014. godine u Berlinu, sastankom predstavnika najvišeg državnog vrha zemalja Zapadnog Balkana i nekih država članica Evropske unije, započelo je ono što danas zovemo Berlinskim procesom.

Rođen je u vreme kada je region Zapadnog Balkana već uveliko bio nisko na evropskounijskoj agendi, jer su upravo zatvorili poslednji krug proširenja i o novom nije bilo mesta ni u najjavama.

Rođen je u vreme i u kome je EU izgledala drugačije. Bez reka izbeglica. S Velikom Britanijom. Bez konstantnog straha od terorističkih napada. Bez sveprisutnih populističkih izjava širom država članica. Sa stabilnim partnerom preko Atlantika.

Berlin je postavio temelje za samite narednih godina, koji su se održali u Beču (2015), Parizu (2016), Trstu (2017) i nedavno u

Izvor: <https://www.gov.uk>

Londonu. Iz godine u godinu broj inicijativa koje su pokretane je rastao, zajedno s brojem onih koji su želeli da postanu njegov deo. Od prvobitno zamišljenog formata u kome su se sastajali lideri zemalja zapadnobalkanske šestorke sa evropskim zvaničnicima, Proces se razvijao okupljajući mlade, predstavnike poslovne zajednice i civilnog društva. Od potrebe za povezivanjem železnica, puteva i energetske konektora došlo se i do onih koje zagovaraju prostor bez carina, bez prepreka za istraživače i naučnike, bez granica za potencijal mladih, civilnog društva i ljudi sa svih strana granica, koje nas još uvek i određuju i dele.

Mind the Gap!

Kada su lideri s jedne i druge strane evropskog i balkanskog limesa postavljali redosled održavanja samita u okviru Balkanskog procesa, malo ko je mogao da poveruje da će stanovnici Velike Britanije izglasati izlazak iz Evropske unije. *Brexit is yet to happen*, ali je početkom godine bilo sasvim izvesno da će u drugoj nedelji jula London i dalje biti domaćin petom Samitu Evropske unije i Zapadnog Balkana.

U godini u kojoj su evropski partneri naoštrili pera, pripremili dokumenta i povratili optimizam i veru u proširenje za region Zapadnog Balkana – optimizam o nastavku podrške i perspektive ovom regionu, EU je pružila nigde druge do baš u državi koja je svojevremeno napušta. Ili bar voljom većine onih koji su glasali u korist toga.

Koliko god je stručna javnost širom Evrope (uključujući i Zapadni Balkan) kritikovala sastanke, inicijative i rezultate prethodnih godina, činilo se da su ipak najoštrije kritike stizale na ovogodišnji. I to još pre samog održavanja. Od neobjavlivanja Agende, postavljanja prioriteta Samita, do pozvanih gostiju, govornika i pratećih događaja, činilo se da nikome ništa nije po volji.

I... desi se London.

Gde se govorilo o svemu samo ne o Samitu Zapadnog Balkana.

Vlada Tereze Mej na staklenim nogama, činilo se, kulminaciju potresa imala je baš tog 9-10. jula kada su ostavke podneli lica i glasovi koji vode Britaniju što dalje i što brže od EU – Dejvid Dejvis i Boris Džonson. Ona je i dalje na visini zadatka bila savršena domaćica kolegama iz EU i sa Zapadnog Balkana. Vodila je sastanke, organizovala večere, želela dobrodošlicu.

Radni deo Samita završen je usvajanjem još jedne Deklaracije, zvaničnim potpisivanjem tehničkog sporazuma i najavom fondova, paketa pomoći i inicijativa koje Velika Britanija namerava da usmeri ka Zapadnom Balkanu.

Kada je reč o evropskim partnerima, odnosno onima koji predstavljaju Evropsku uniju, njihove poruke i teme su se uveliko oslanjale na bitne delove dokumenata koji su objavljeni ranije tokom godine, u korist proširenju i za proširenje.

Pored onoga bez čega se ne može – snažne podrške evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana – podstrek je dat saradnji zapadnobalkanskih partnera u ključnim oblastima koje se

Izvor: <http://www.balkaninsight.com>

tiču mera u oblasti ekonomije (sprovođenje Akcionog plana za uspostavljanje Regionalnog ekonomskog prostora, podrška finansiranju malih i srednjih preduzeća i startapa), jačanja saradnje u oblasti bezbednosti (pomoć u prevazilaženju zajedničkih izazova koji se odnose na borbu protiv terorizma, radikalizacije, sajber pretnji i organizovanog kriminala), ali i unapređenju političke saradnje koja se prevashodno ogleda u dobrosusedskim odnosima zemalja regiona.

Uz obećanja, preko rukovanja do želje za sledećim viđenjem u Poljskoj, ovogodišnji Samit u Londonu ispunio je više stubaca, medijskog prostora i konferencijskog vremena pre i posle održavanja. Za vreme trajanja samog Samita, toga je bilo malo. Razlozi za prašinu i pre i posle su isti – nezadovoljstvo i (ne) velika očekivanja.

Umesto zaključka

Od pokretanja Berlinskog procesa do danas, nezaobilazna su bila pitanja o njegovoj svrsishodnosti, potrebi i nastavku: da li je zamena za punopravno članstvo u EU? Da li je njegova čekaonica? Ili priprema? Da li je logičan prethodni korak ili možda poslednji korak ka EU?

Svaka godina nosila je i svoj izazov, dosta karakterističan za vreme u kome živimo; nosila je prilike i okruženje koje smo, velikim delom, sami izabrali.

Ono što je, međutim, važno je da, pored toga i uprkos svemu, Proces nije izgubio svoj zamah – svi o njemu govore i dalje (pozitivno i negativno), mnogi i dalje žele da mu se pridruže. I dalje je bitan za sve. I traje. Kako i u kom obliku, čini se, zavisi od nas.

Vidimo se u Poznanju!

Jelena Babić,
Beogradska otvorena škola

Nikolaus Luteroti, ambasador Austrije u Republici Srbiji

STABILNOST REGIONA PRIORITET AUSTRIJSKOG PREDSEDAVANJA EU¹

Proces reformi zavisi od Vlade Srbije. Evropska unija mora da vidi uočljiv napredak u srpskoj reformskoj agendi. Ali takođe je važno reći da se proces pridruživanja EU ne svodi na otvaranje poglavlja. U pitanju su stvarne i nepovratne reforme unutar jedne države. Ako je Srbija na pravom putu ka EU, njeni građani će osetiti uticaj reformi i pre samog pristupanja.

Kao što je poznato, nakon Bugarske, predsedavanje Savetu Evropske unije preuzela je Austrija. U razgovoru sa Nikolausom Luterotijem, austrijskim ambasadorom u Beogradu, nametnulo se mnoštvo tema važnih za region i Srbiju. Počev od ciljeva austrijskog predsedavanja, procesa pristupanja Srbije EU (uz ono čuveno pitanje – koliko je 2025. godina realističan datum), pa do odnosa u regionu i odnosa Evropske unije prema Zapadnom Balkanu.

European Western Balkans: Austrija je 1. jula od Bugarske preuzela predsedavanje Savetu Evropske unije pod motom Evropa koja štiti. Šta su glavni ciljevi austrijskog predsedavanja i gde se na toj agenda nalazi Zapadni Balkan?

Ubeđeni smo da EU mora da ponovo fokusira svoju energiju na velike probleme i izazove i da se istovremeno odmakne od manjih problema, koje mogu bolje da reše države članice.

Nikolaus Luteroti: Predsedavanje EU podrazumeva preuzimanje odgovornosti u interesu cele Unije. Naša ambicija je da ojačamo Evropsku uniju i učinimo je efikasnijom u ostvarivanju njenih glavnih ciljeva, a to su promovisanje mira, prosperiteta i stabilnosti u Evropi. U tom smislu, ubeđeni smo da EU mora da ponovo fokusira svoju energiju na velike probleme i izazove i da se istovremeno odmakne od manjih problema, koje mogu bolje da reše države članice. Mi želimo da se fokusiramo na zaštitnu ulogu Evropske unije, tačnije na tri prioriteta: bezbednost i borbu protiv nelegalnih migracija; zaštitu evropske konkurentnosti i prosperiteta, pogotovo jačanje digitalne ekonomije; održavanje snažnog fokusa na stabilnost Jugoistočne Evrope. Što se tiče trećeg prioriteta, posebno se nadamo da će doći do značajnog i konkretnog napretka u procesu proširenja, pogotovo kad je reč o Srbiji. Ovo je tema koja zahteva i zaslužuje visoku političku pažnju.

Izvor: <http://cordmagazine.com>

European Western Balkans: Mnoge države Zapadnog Balkana izuzetno su zabrinute zbog mogućnosti da unutrašnji procesi EU postanu smetnja perspektivi proširenja u doglednom periodu. Kako će se Austrija starati o pristupanju Srbije Evropskoj uniji? Da li verujete da je 2025. ostvarljiv i realističan datum za pristupanje?

Nikolaus Luteroti: Da, 2025. jeste ostvarljiva, ali to se ne može garantovati. Napredak u pristupnim pregovorima u najvećoj meri zavisi od reformi u Srbiji, a pogotovo oko takozvanih fundamentalnih pitanja kakvo je vladavina prava. Srbija već sprovodi brojne reforme, i mi to veoma poštujemo. Austrija će nastaviti da snažno podržava srpsku perspektivu pristupanja.

European Western Balkans: Proces pristupanja Srbije nastavlja da se odvija sporim tempom. Da li očekujete da će se tokom austrijskog predsedavanja održati dve međuvladine konferencije na kojima bi Srbija otvorila nova poglavlja, kako su preneli pojedini mediji?

Nikolaus Luteroti: Kao što sam već spomenuo, proces reformi zavisi od Vlade Srbije. Evropska unija mora da vidi uočljiv napredak u srpskoj reformskoj agendi. Ali takođe je važno reći da se proces pridruživanja EU ne svodi na otvaranje poglavlja. U pitanju su stvarne i nepovratne reforme unutar jedne države. Ako je Srbija na pravom putu ka EU, njeni građani će osetiti uticaj reformi i pre samog pristupanja.

European Western Balkans: Region Zapadnog Balkana opterećen je nerešenim bilateralnim problemima i teškim teretom skore ratne prošlosti. Pošto su dobrosusedski odnosi preduslov za članstvo u EU, države Zapadnog Balkana moraju da stave poseban naglasak na pomirenje. Šta Vi vidite kao glavnu prepreku ovom procesu?

¹ Intervju je preuzet s portala European Western Balkans: <https://europeanwesternbalkans.rs>

Nikolaus Luteroti: Pomirenje je vrlo bitan proces od koga svi mogu da profitiraju. On je ključan za uspostavljanje dobrosusedskih odnosa i stabilnosti u regionu. Pomirenje zahteva hrabre političke korake kako bi se prevazišli stari stereotipi i ohrabrila masovna prekogranična saradnja. Neki političari na Zapadnom Balkanu su preduzeli takve korake i naglasili da jedino pomirenje i regionalna saradnja mogu da dovedu do stabilnosti i prosperiteta. Ali i dalje mnogo mora da se uradi po tom pitanju.

Berlinski proces je dobar i uhodan format. Napredak ili neuspeh u pomirenju, rešavanje otvorenih bilateralnih pitanja ili saradnja oko infrastrukturnih projekata ne zavisi od formata već od zalaganja svih uključenih aktera. Ono što se stvarno računa je šta se desi između dva samita, to jest primena onog što je dogovoreno.

European Western Balkans: Na koji način mislite da EU treba da se postavi povodom stanja demokratije u Srbiji i na Zapadnom Balkanu? Treba li da bude stroža prema vladama regiona?

Nikolaus Luteroti: Evropska unija je postavila jasne kriterijume što se tiče pristupanja. Prema tome, ovo nije pitanje oko toga da li treba da budemo stroži ili blaži, već da li smo konstantni u ukazivanju na polja u kojima mislimo da je potrebno više reformi i(li) više kontinuiteta u njihovoj primeni.

European Western Balkans: Uprkos umereno visokim očekivanjima od skorog Samita država Zapadnog Balkana u Londonu, ishodi su po njih bili poprično razočaravajući. Verujete li da je Berlinski proces i dalje pravi format za odnose između EU i Zapadnog Balkana, ili ga treba zameniti drugim instrumentima?

Pomirenje je vrlo bitan proces od koga svi mogu da profitiraju. On je ključan za uspostavljanje dobrosusedskih odnosa i stabilnosti u regionu. Pomirenje zahteva hrabre političke korake kako bi se prevazišli stari stereotipi i ohrabrila masovna prekogranična saradnja.

Nikolaus Luteroti: Austrija je od samog početka bila vrlo aktivna u inicijativi za Zapadni Balkan i nastavlja da je podržava. Berlinski proces je dobar i uhodan format. Napredak ili neuspeh u pomirenju, rešavanje otvorenih bilateralnih pitanja ili saradnja oko infrastrukturnih projekata ne zavisi od formata već od zalaganja svih uključenih aktera. Ono što se stvarno računa je šta se desi između dva samita, to jest primena onog što je dogovoreno.

European Western Balkans: Uključivanje mladih i regionalna saradnja su neki od nosećih stubova Berlinskog procesa. Ambasade Austrije u regionu su u tom cilju pokrenule i podržale Balkansku turneju 2018 i time pružile priliku mladim ljudima da zagovaraju svoje ciljeve. Možete li detaljnije opisati ovu inicijativu i vaše viđenje uloge mladih na Zapadnom Balkanu?

Nikolaus Luteroti: Mladi Zapadnog Balkana će odrediti budućnost regiona. Austrija je, stoga, podržala osnivanje Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO), a njene institucije dugi niz godina finansiraju i saraduju s regionalnim omladinskim organizacijama. Regionalna povezanost i razmena mladih ljudi su ključ za napredak Zapadnog Balkana. Zajedno s regionalnim nevladinim organizacijama austrijske ambasade na Zapadnom Balkanu su zbog toga pokrenule Balkansku turneju sa motom „Putovanje ka Evropi na Zapadnom Balkanu“. Dvadeset sedam mladih ljudi iz država regiona, zajedno su ga proputovali, posetivši Beograd, Skoplje, Prištinu, Tiranu, Podgoricu i Sarajevo. Primili su ih austrijski ambasadori kao i visoki politički predstavnici i partneri iz polja ekonomije i kulture.

Njihov put nosio je poruku da su mladi ljudi u centru regionalne integracije, da brinu o miru, saradnji i ekonomskom napretku Jugoistočne Evrope i da su voljni da teže ka njima. Ovo je upravo ono što Austrija i njene zainteresovane strane u regionu u potpunosti podržavaju.

Berlinski proces, peti deo

KOLIKO JE DALEKO TRG ŠUMAN?

Tokom toplih julskih dana (9. i 10. jul), u Londonu je održan još jedan Samit u nizu, u okviru Berlinskog procesa, na kojem su se okupile čelne osobe pojedinih država članica Evropske unije, same EU i zemalja Zapadnog Balkana. Šta se tokom Samita uradilo u pogledu podrške daljem proširenju Evropske unije na zemlje Zapadnog Balkana? Nije li bolje pitanje – da li se išta uradilo? Zapravo, nosi li ovaj Samit sa sobom neki značaj?

Ploveći brzim vodama kanala Lamanš ka severu, prvi obrisi kopna koji se vide golim okom gotovo su nestvarno beli, ali i veoma opasni. Zaista, nasuprot peščanim plažama u ravninama severa Francuske, Belgije i Holandije, pejzaž Ujedinjenog Kraljevstva odlikuju surovo strme Bele litice (klifovi) Dovera. Iste je, kao metaforu, koristio i sâm Šekspir u „Kralju Liru“ i genijalno muzički opisao američki gitarista Erik Džonson kroz svoj instrumental iz 1990. godine. Otuda i naziv Albion – Belo ostrvo. S druge strane, ka jugoistoku, prolazeći kroz široka i pitoma polja Panonske nizije, putnik nailazi na zelena brda i jake planine Balkanskog poluostrva. Ta brda je spominjala i Desanka Maksimović na početku potresne „Krvave bajke“, opisujući prostor na kom je živela. Kao i Bele litice Dovera, i ovaj prizor odstupa od miroljubivih stepa Srednje Evrope.

Iako je možda moguće pronaći neke sličnosti između ovih predela kada je reč o geografiji, predela odvojenih od Evropske unije, kada se radi o politici, stvari stoje drugačije. Nasuprot

puzećem izlasku Ujedinjenog Kraljevstva iz članstva u Evropskoj uniji, zemlje nikle na brdovitom Balkanu kao svoj glavni spoljnopolitički cilj imaju upravo to članstvo. Nedavno održani Samit zemalja Zapadnog Balkana i Evropske unije je samo to potvrdio. I to baš u Londonu.

O gorućim pitanjima – ni reč

Na sajtu Ministarstva spoljnih poslova Ujedinjenog Kraljevstva, *de facto* domaćina Samita, navodi se da je, kroz organizaciju Samita, ova ostrvska država privržena evropskoj bezbednosti. Dalje, ključna i najčešća reč koja se navodi u pomenutom zvaničnom obaveštenju jeste i stabilnost. Nije da se baš odviše govori o proširenju, pristupanju i usvajanju standarda i pravnih tekovina Evropske unije. Ne zaboravimo, Berlinski proces jeste jedan vid nadgradnje politike proširenja Evropske unije ka zemljama Zapadnog Balkana, ili bar onome što je ostalo od njega (Hrvatska nije u toj grupi zemalja već pet godina). Opet, u pitanju jeste jačanje i povezivanje regiona na različite načine i u različitim oblastima društvenog razvoja, ali to ne znači da priča o budućem članstvu u Evropskoj uniji mora da padne u zapećak. Čak i ako se Samit održava u državi koja napušta Uniju.

Program rada na Samitu usmerio se na tri oblasti: na privrednu stabilnost (pre svega, na digitalno tržište); borbu protiv organizovanog kriminala i terorizma i političku saradnju (naročito, na pitanje nestalih, ratnih zločina i rodnu ravnopravnost). Ovaj Samit je imao svoja obavezna tri dela, sâm Samit, Forum civilnog društva i Forum mladih. Izostao je Poslovni forum. Pored

zemalja Zapadnog Balkana, prisustvovali su i predsednici vlada država članica, kao što su: Austrija, Hrvatska, Francuska, Nemačka, Italija, Poljska, Slovenija, Bugarska i Grčka. Otprilike, ove države su prisutne u procesu od samog početka, od Samita u Berlinu 2014. godine. Iako je ovaj samit trebalo da bude poslednji u nizu događaja koje sa sobom nosi Berlinski proces, godišnji samiti će se nastaviti. Iduće godine u Poznanju, u Poljskoj.

Forum civilnog društva i Forum mladih su svoj naglasak stavili na teme kao što su: borba protiv diskriminacije, sloboda medija, regionalna saradnja, privredna stabilnost, pitanja roda i pravna sigurnost. Međutim, ovi forumi su više služili kao prilika za naglašavanje tema prethodno razrađenih u vidu preporuka na sastancima radnih grupa (pre svega, na sastanku u Beču 27. aprila), a ne kao događaj gde će se određena pitanja rešavati. Ishod Samita su samo dve zajedničke izjave: jedna o rešavanju pitanja nestalih osoba i ratnim zločinima i druga o saradnji u razmeni informacija u sprovođenju zakona. Ako ništa drugo, makar je civilno društvo imalo mnogo veću ulogu na ovom Samitu nego što je to bio slučaj ranijih godina. U prilog tome govori i zvanični sastanak koji se održao između zvaničnika vlada zemalja Zapadnog Balkana i predstavnika civilnog društva sa ovog prostora u ponedeljak, 9. jula. Čak i u tome što su preporuke civilnog društva postale deo dokumenata koje su u Londonu potpisali upravo predsednici vlada zemalja iz kojih to civilno društvo i potiče.

Međutim, goruća pitanja na koja Evropska komisija skreće pažnju, poput ozbiljnog ugrožavanja vladavine prava u zemljama Zapadnog Balkana, zvaničnici tih zemalja gotovo da nisu ni spomenuli.

Levo kod Albukerkija

Jedanaestog dana jula sa aerodroma Hitrou avioni su otišli na različite strane Evrope, napuštajući Bele litice Dovera. Dobar deo njih je otišao na prostor Zapadnog Balkana. Ovaj samit u okviru Berlinskog procesa se završio. Nije izvesno ni koliko će još trajati Berlinski proces. S druge strane, izvesno je da će postupak pristupanja Evropskoj uniji, koji Berlinski proces podržava, trajati sve dok se ne postignu standardi država članica, poput visokih standarda kada je reč o vladavini prava. Iako se proširenje nije spominjalo u Londonu, izvesno je da je to put kojim se ide do Brisela.

Takođe, izvesno je da nema više vremena za gubljenje u pronalaženju novih skretanja i raskrsnica. Sa zelenih brda i planina Balkana put je jasan. Nazovimo to putokazom - „treba da skrenemo levo kod Albukerkija“. Čisto kako ne bismo uvek omašili pravac. Kako Bele litice Dovera ostaju sve dalje od obala Evropske unije, novi mogući krajolik iste u vidu brdovitog Balkana nije se baš približio. I dalje stoji u mestu. Brda su, ipak, podjednako daleko.

*Vanja Dolapčev,
Beogradska otvorena škola*

Samit u Londonu

STRAH OD NEISKORIŠĆENE ŠANSE

Nije ovde više reč o tome da li zemlje Zapadnog Balkana žele da postanu deo evropske porodice, već da li ih Evropa želi? Niko ne beži od toga da najveći teret treba da podnesu države kandidati, ali samom procesu je potreban autoritet koji će ga voditi. U ovom trenutku čini se da EU nije spremna za to.

Samit u Londonu, petu po redu od pokretanja Inicijative, iščekivao se s nestrpljenjem. Kao glavne teme najavljene su unapređenje ekonomske stabilnosti, bezbednost i politička saradnja. Drugim rečima, sve ono što je zaista i neophodno da se unapredi u državama Zapadnog Balkana. Neposredno pred Samit, odnosi između susednih zemalja Zapadnog Balkana bili su veoma zategnuti, dok se pitanje Kosova* aktuelizovalo i činilo se da je konačni dogovor blizu.

Pre sastanka u Londonu, Evropski fond za Balkan je u saradnji sa BiEPAG grupom promovisao Deklaraciju o evropskom partnerstvu. Ova Deklaracija poziva EU i Zapadni Balkan da iskoriste pozitivan zamah obnovljen u 2018. godini i izgrade savez za budućnost Evrope postavljanjem osnove za jasniju, otvoreniju i iskreniju vezu, koja će rezultirati pristupanjem svih zemalja Zapadnog Balkana u EU. S pravom se očekivalo da, i pored problema na relaciji Velika Britanija - EU, Samit donese novi podsticaj za ubrzanje procesa evropskih integracija za zemlje Zapadnog Balkana. Nažalost, čini se da je malo toga urađeno. Profesor Fakulteta političkih nauka Dragan Đukanović smatra

da je Samit u Londonu bio promašaj i najneefikasniji sastanak do sada u okviru Berlinskog procesa. Berlinski proces je u raspadu, kazao je za portal EWB Florian Biber, profesor Univerziteta u Gracu i šef Centra za Jugoistočnu Evropu, naglasivši da za to nije kriv Zapadni Balkan, već članice EU koje u njemu učestvuju.

Bregzit i Berlinski proces, pogrešna kombinacija

Najbolji pokazatelj da je malo toga urađeno i da se najmanje pričalo o Zapadnom Balkanu, zbog koga je sam Berlinski proces i pokrenut, jeste i to da na Završnoj konferenciji nije postavljeno nijedno pitanje o regionu. Potpuno su ga zasenili problemi unutar vlade Tereze Mej i ostavka članova njenog kabineta. Iz govora zvaničnika videlo se da su razočarani dešavanjima na Samitu i da se ipak moralo razmišljati drugačije kada je donesena odluka da sastanak bude u Londonu. Sve što su govorili na konferenciji za štampu, već svaki stanovnik na Zapadnom Balkanu zna napamet – EU snažno podržava priključenje zemalja ovog regiona evropskoj porodici.

To ostavlja utisak nezainteresovanosti s kojom se i pristupilo organizaciji ovog sastanka. Umesto da Berlinski proces bude vetar u leđa i pogonsko gorivo za brži pristup Evropskoj uniji, što je do tog momenta i bio, rizikovalo se da se opet upadne u letargiju. To što je Velika Britanija izdvojila vreme i resurse da bude domaćin susreta očigledno nije dovoljno. Čini se da je London u svemu ovome želeo da nakon formalnog izlaska iz EU ne izgubi uticaj na Balkanu, što je u najmanju ruku sebično.

Izvor: <https://www.istockphoto.com>

Na Zapadu ništa novo

Jedina konkretna stavka koja je dogovorena jeste da sedište Transportne zajednice Zapadnog Balkana bude u Beogradu. Ali najveći problem je, naravno, ponovna ratna retorika. Od, činilo se konačne ideje za rešavanje pitanja Kosova*, došlo se do toga da se licitira u javnosti koje rešenje je najbolje, a da sama Vlada Republike Srbije nema stav o tom pitanju. Ni sama EU nema jedinstven stav kako rešiti kosovsko pitanje, a čini se da ga uskoro neće ni imati. Umesto da su ekonomija i reforme u prvom planu, da se radi na unapređenju rada institucija i povećanju blagostanja građana, mi se vraćamo u mračne devedesete. Govori se o prekrajanju granica, razmeni stanovnika, problemima s migrantima.

Nije ovde više reč o tome da li zemlje Zapadnog Balkana žele da postanu deo evropske porodice, već da li ih Evropa želi? Niko ne beži od toga da najveći teret treba da podnesu države kandidati, ali samom procesu je potreban autoritet koji će ga voditi. U ovom trenutku čini se da EU nije spremna za to. Situacija se veoma brzo menja. Nemačka, koja je pokrenula ovu inicijativu, očigledno više ne može sama. Da li će se pojaviti neko ko će je odmeniti? Trenutno se partner ne nazire. Za dobrobit Zapadnog Balkana, nadajmo se da će sledeći sastanak u Poznanju biti konkretniji i s pravim temama na stolu. Istorija nas je naučila da jedna neiskorišćena šansa može sve skupo da nas košta, a nestanak Berlinskog procesa po ovaj region bi bio katastrofalan.

*Stefan Simić,
Beogradska otvorena škola*

LONDON – LOŠA IDEJA

Nakon odluke da se, posle Trsta, sledeći sastanak u okviru Berlinskog procesa održi u Londonu dočekan je sa određenom dozom skepticizma. S pravom su se postavljala različita pitanja, između ostalih i da li će tamošnja vlada biti zainteresovana za pitanja i probleme zemalja Zapadnog Balkana, kada imaju i sopstvene probleme koje proističu iz procedure izlaska iz Evropske unije. U jeku pregovora oko Bregzita i zategnutih odnosa Britanije i EU, odluka da se u Londonu održi sastanak je, ispostaviće se, loša ideja. Politička kriza koja je nastala u Britaniji oko strategije u vezi s Bregzitom, doživela je svoj vrhunac tokom održavanja Samita i rezultirala ostavkom ministra spoljnih poslova Velike Britanije Borisa Džonsona i ministra za Bregzit Dejvida Dejvisa.

Energetika i region

BOLJA POVEZANOST JE NEOPHODNA

U neprestanoj priči oko vojne bezbednosti, često se zaboravlja na jednu drugu, za obične ljude, mnogo važniju bezbednost – energetska bezbednost i stabilnost. Skupo plaćeni avioni i druga vojna oprema služe samo za pokazivanje i takmičenje sa susedima. Energetska bezbednost i stabilnost nam omogućavaju nesmetani život.

Dok su nam oči uprte ka nebu u iščekivanju prvih letova „novih“, remontovanih aviona MIG-29, koji će doprineti vojnoj bezbednosti Republike Srbije, ispod radara javnosti prolaze stvari koje se dešavaju na zemlji. Poređenje vojne moći, pod parolom povećanja bezbednosti, sveprisutna je tema dnevne štampe. U neprestanoj priči oko vojne bezbednosti, često se zaboravlja na jednu drugu, za obične ljude, mnogo važniju bezbednost – energetska bezbednost i stabilnost. Skupo plaćeni avioni i druga vojna oprema služe samo za pokazivanje i takmičenje sa susedima, i postaju faktor koji će nas dodatno udaljiti. Energetska bezbednost i stabilnost nam omogućavaju da hrana ostane sveža u frižideru, da stignemo prevozom na posao i u školu, da nam dom bude topao i u najhladnijim mesecima. Energetska bezbednost je stabilizator i pokretač celokupnog društva i ekonomije. U globalizovanom svetu, energetska bezbednost i stabilnost nemoguće je ostvariti izolovano, već je zarad unapređenja energetske bezbednosti, a time i kvaliteta života građana, neophodna saradnja pre svega na regionalnom nivou, a onda i na svim ostalim nivoima.

Globalno gledano, problem energetske bezbednosti dobija sve veću važnost, naročito kada se u obzir uzme činjenica da su energetske resursi ograničeni. Proizvodnja i potrošnja energenata se povećava, uprkos svim negativnim posledicama upotrebe fosilnih goriva, koja čine većinu ukupno iskorišćenih energena-

ta. Kada se svemu ovome doda da su energetske resursi i njihova potrošnja neravnomerno geografski raspoređeni, dobijamo zapaljivu situaciju u kojoj je energetska bezbednost i stabilnost narušena, a česti su i sukobi oko kontrole nad neobnovljivom fosilnom energijom.

Uključivanje balkanskog dela u veliku evropsku energetska slagalicu izuzetno je važno i zbog strateške pozicije koje zauzimaju zemlje regiona. One predstavljaju prirodni most i zbog svoje povoljne geografske pozicije gotovo su neizostavan deo energetske puta. Povezivanjem u svim pravcima, države Zapadnog Balkana mogu da obezbede veću energetska bezbednost.

Evropskom strategijom bezbednosti iz 2003. godine, energetska bezbednost je prepoznata kao preduslov razvoja. Energetska zavisnost ozbiljna je, i za sada nerešiva, briga za Evropu. Evropska unija veliki je uvoznik nafte i gasa, uglavnom iz Rusije, Persijskog zaliva i Severne Afrike. Sa izgradnjom i planiranjem novih energetske-infrastrukturnih projekata zavisnost od uvoza energenata će u budućnosti dodatno porasti.

Ključna reč – connectivity

Pred zemljama regiona nalaze se teški izbori u cilju ostvarivanja dugoročne energetske bezbednosti i stabilnosti. Kako bi (p)ostale energetske nezavisne, mogu se odlučiti za dalju

Izvor: <https://ec.europa.eu>

eksploataciju i korišćenje uglja ili za transformaciju svojih energetske sektora. Eksploatacija uglja nije dugoročna opcija i plaća se velikom cenom izraženom u: ljudskim životima, zagađenju vazduha, vode i zemljišta, kao i sveobuhvatnom narušavanju prirodnih predela, uz upadanje u dužničku klopku. Druga mogućnost je decentralizacija, diversifikacija i demokratizacija proizvodnje energije, uz postepeno povećanje učešća ekoloških i socijalno prihvatljivih obnovljivih izvora energije. Druga opcija zahteva podršku malim proizvođačima energije (kooperativama i zadrugama u vlasništvu lokalnih zajednica), uz transformaciju elektroenergetske mreže u prilagodljivu SMART mrežu.

Zapadni Balkan, slično kao i veći deo Evrope, strukturno je zavisn od uvoza nafte i gasa. Osim kada je reč o Albaniji, domaća proizvodnja je limitirana i nedovoljna za podmirivanje sopstvenih potreba. Kako bi se smanjila zavisnost od uvoza, važno je razvijati domaće pogone na obnovljive izvore energije, ali i raditi na smanjenju upotrebe energije.

Za transformaciju energetike i razvoj održive SMART mreže neophodna je bolja saradnja između država regiona. Upravo je *connectivity* ključna reč koja se često ponavlja na različitim sastancima zemalja Zapadnog Balkana sa EU. Kako je tema bezbednosti dominirala na Samitu u Londonu u okviru Berlinškog procesa, ponovo je skrenuta pažnja na neophodnost bolje energetske saradnje na Zapadnom Balkanu.

Connectivity je bila ključna reč 2002. godine, i kasnije 2003. godine, kada su potpisani prvi i drugi Memorandum o razumevanju na polju energetike. Nastavilo se 2006. stupanjem na snagu Ugovora o osnivanju energetske zajednice. Ideja o osnivanju Energetske zajednice, kao zajedničkog tržišta energije država Jugoistočne Evrope, proizašla je iz potrebe za obezbeđivanjem sigurnosti snabdevanja energijom regiona i povezivanja elektroenergetskih mreža regiona sa elektroenergetskim mrežama Evropske unije. Ratifikacijom Ugovora o osnivanju energetske zajednice Srbija je postala, pre svega u domenu električne energije i gasa, deo unutrašnjeg tržišta EU. Ugovor o osnivanju Energetske zajednice je jedan od prvih i važnijih ulaska Srbije u proces opipljivih integracija sa Evropskom unijom.

Umesto takmičenja, potrebna saradnja

Uključivanje balkanskog dela u veliku evropsku energetske slagalicu izuzetno je važno i zbog strateške pozicije koje zauzimaju zemlje regiona. One predstavljaju prirodni most i zbog svoje povoljne geografske pozicije gotovo su neizostavan deo energetske puta. Povezivanjem u svim pravcima, države Zapadnog Balkana mogu da obezbede veću energetske bezbednost. Diverzifikacija izvora snabdevanja može biti ključna kada narednog puta dođe do energetske krize, npr. kada je 2009. godine usled rusko-ukrajinskog konflikta prekinuto snabdevanje gasom.

Zapadni Balkan, slično kao i veći deo Evrope, strukturno je zavisn od uvoza nafte i gasa. Osim kada je reč o Albaniji, domaća proizvodnja je limitirana i nedovoljna za podmirivanje sopstvenih potreba. Kako bi se smanjila zavisnost od uvoza, važno je razvijati domaće pogone na obnovljive izvore energije, ali i raditi na smanjenju upotrebe energije. Energetska intenzivnost svih zemalja Zapadnog Balkana je visoka. U nekim zemljama energetska intenzivnost je i preko 2,5 puta viša nego u EU, što za posledicu ima usporenje privrede i veće troškove za stanovništvo. Merama energetske efikasnosti moguće je sačuvati značajan deo energije i time smanjiti prekomernu zavisnost od uvoza.

Situacija u regionu je daleko od idealne i česte su veće ili manje međudržavne nesuglasice. Na to nije imuna ni energetika. Tako su već nekoliko puta kasnili satovi širom Evrope usled neusklađenosti elektroenergetskih sistema na Balkanu, prouzrokovanih kako nedostatkom komunikacija tako i manjkom političke volje. Neretko se i krše propisi Energetske zajednice. Ipak, nadu u bolju povezanost vraćaju primeri solidarnosti kada je dolazilo do prekogranične saradnje i kada su države pozajmljivale energiju onim koje su bile u nevolji. Za još bolju energetske bezbednost potrebno nam je uspostavljanje bolje energetske saradnje. I to, umesto takmičenja, posebno onog u naoružavanju.

*Predrag Momčilović,
Beogradska otvorena škola*

Čekajući Samit u Poznanju

ČETIRI GODINE SARADNJE

Iako su mnogi sa sumnjom gledali na inicijativu nemačke kancelarke Angele Merkel, niko ne može da ospori da je Berlinski proces pružio neke konkretne i opipljive rezultate kao što su: osnivanje Regionalne kancelarije za saradnju mladih, Stalnog sekretarijata Komorskog investicionog foruma, Naučne fondacije Zapadnog Balkana. Međutim, i pored ovoga, neophodno je Berlinski proces i njegove rezultate približiti građanima i ukazati im na koristi od ove inicijative.

Berlinski proces predstavlja diplomatsku inicijativu koja je pokrenuta 2014. godine sa ciljem pružanja podrške procesu evropskih integracija šest zemalja Zapadnog Balkana. Nedugo nakon izjave predsednika Evropske komisije Žan Klod Junkera da za vreme njegovog mandata neće biti novog proširenja Unije, nemačka kancelarka Angela Merkel inicirala je pokretanje Berlinskog procesa, kako bi se ojačala ekonomska, politička i socijalna saradnja među državama regiona. Samitom u Berlinu 2014. godine otpočela je ideja da se doprinese pomirenju kroz rešavanje postojećih bilateralnih sporova.

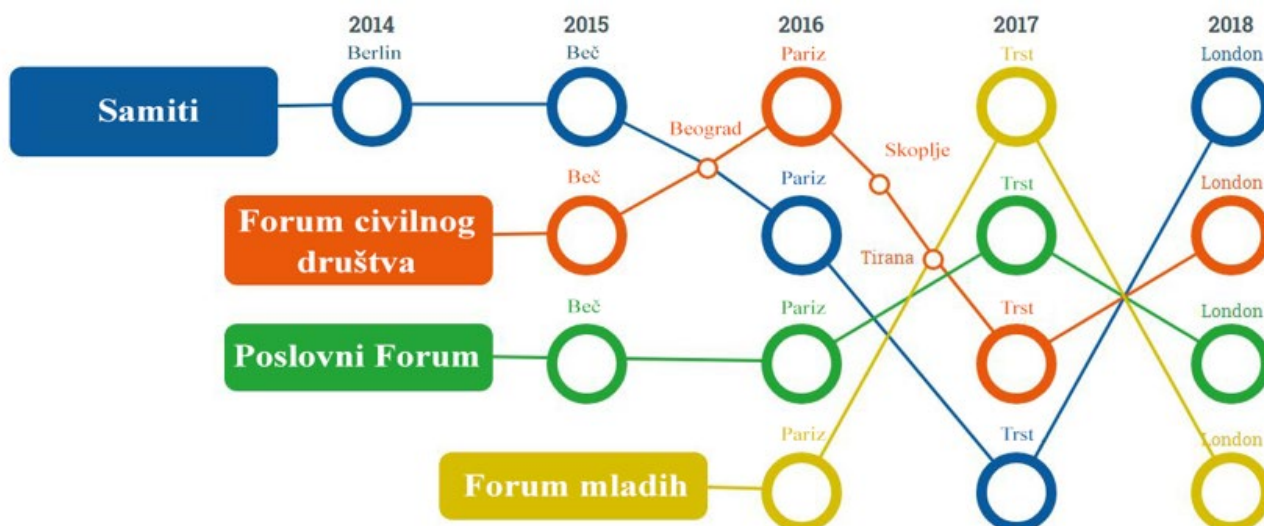
U okviru Procesu do sada su pokrenuti projekti u oblasti transporta i infrastrukture, ekonomskog povezivanja, omladinske i poslovne saradnje, kao i saradnje civilnih društava zemalja Zapadnog Balkana. Ova inicijativa je uticala i na uspostavljanje međuvladine saradnje putem mehanizama koji su nastali tokom trajanja inicijative kao što su: Regionalna kancelarija za saradnju mladih (*Regional Youth Cooperation Office - RYCO*), Investicioni forum privrednih komora Zapadnog Balkana i Fond za Zapadni Balkan.

Od Berlina do Londona

Samitom predstavnika šest zemalja Zapadnog Balkana (Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Albanija, Kosovo* i Makedonija), kao i predstavnika Evropske unije u Berlinu 2014. godine formalno je pokrenuta inicijativa Berlinski proces. Na ovom samitu je potpisana Završna deklaracija o namerama i ciljevima Procesu u kojoj su reforme, rešavanje bilateralnih sporova i jačanje saradnje država regiona istaknute kao glavne teme. Pored nabrojanih zemalja Zapadnog Balkana na ovom Samitu učestvovali su i predstavnici Nemačke, Austrije, Slovenije kao i Evropske unije.

Naredne, 2015. godine, Samit EU i Zapadni Balkan održan je u Beču. Novina u odnosu na prvu godinu je to što se ovog puta uključilo i civilno društvo, kao i predstavnici poslovne zajednice. Tako je na marginama Samita održan Poslovni forum i Forum civilnog društva. Glavne teme Samita u Beču bile su zapošljavanje, bilateralni sporovi i sloboda izražavanja. Tokom Samita dogovoreno je osnivanje Fonda za Zapadni Balkan, a inicirano je i osnivanje Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO). Usvojena je takođe i Agenda povezivanja (*Connectivity Agenda*), koja ima za cilj da unapredi povezanost zemalja Zapadnog Balkana i EU kroz pripremu i finansiranje regionalnih infrastrukturnih investicionih projekata. Državama učesnicama Procesu pridružila se i Italija.

Naredni Samit u okviru Berlinskog procesa održan je 2016. godine u Parizu. Na ovom Samitu učestvovali su prvi put i međunarodne finansijske institucije. Glavna tema bila je saradnja i povezivanje mladih, te je tada potpisan Sporazum o osnivanju

Izvor: <http://wb-csf.eu/>

Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO). Pored mladih, akcenat je stavljen i na transport i energetiku, a inicijativi se pridružila i Francuska. Kancelarija predstavlja institucionalizaciju mehanizma saradnje mladih u regionu i ima za cilj da promovise mobilnost, aktivno građanstvo i pomirenje. Kao i prethodne godine, u Parizu su takođe održani Poslovni forum i Forum civilnog društva, a prvi put je održan Forum mladih.

U fokusu Samita u Trstu 2017. godine našle su se ekonomske teme i uklanjanje barijera slobodnom poslovanju. Prvi put na Samitu su učestvovali privredne komore država iz regiona, a otvoren je i Stalni sekretarijat Komorskog investicionog foruma, institucije koju je osnovalo šest privrednih komora zemalja Zapadnog Balkana. Ideja je da se Sekretarijat bavi regionalnim privrednim inicijativama i zastupanjem interesa poslovne zajednice, upućivanjem preporuka vladama za unapređenje trgovine, investicija i poslovanja, a s ciljem efikasnijeg povezivanja poslovnih zajednica u regionu. Pored ovoga, tokom Samita lideri zemalja Zapadnog Balkana potpisali su i dokument o osnivanju Naučne fondacije Zapadnog Balkana, koja će finansirati mlade istraživače i naučnike iz regiona. U fokusu Samita našle su se i teme transporta i saradnje u oblasti infrastrukture.

Ove godine, Samit u okviru Berlinskog procesa održan je u Londonu u nešto drugačijoj atmosferi. Noć uoči Samita, britanski ministar za Bregzit, Dejvid Dejvis, podneo je ostavku, nakon čega je usledila i ostavka Borisa Džonsona, ministra spoljnih

poslova. I tako je Samit o Zapadnom Balkanu završio u drugom planu. Međutim, i pored nezavidne situacije, tokom Samita objavljen je paket mera pomoći Zapadnom Balkanu sa ciljem unapređenja kolektivne bezbednosti i ekonomske stabilnosti regiona. Ovaj paket predviđa odvajanje duplo više sredstava iz britanskog Fonda za prevenciju konflikata, bezbednost i stabilnost, te je iznos za 2020/2021. godinu sa 41 miliona funti povećan na 80 miliona funti.

Šta posle Londona?

Mada je Berlinski proces zamišljen kao četvorogodišnji okvir saradnje država regiona, zakazan je novi skup koji će se održati naredne godine u Poznanju. Iako su mnogi sa sumnjom gledali na inicijativu kancelarke Merkel, niko ne može da ospori da je Berlinski proces pružio neke konkretne i opipljive rezultate kao što su: osnivanje pomenute Regionalne kancelarije za saradnju mladih, Stalnog sekretarijata Komorskog investicionog foruma, Naučne fondacije Zapadnog Balkana. Međutim i pored ovoga, neophodno je Berlinski proces i njegove rezultate približiti građanima i ukazati im na koristi od ove inicijative.

*Jelisaveta Jovanović,
Beogradska otvorena škola*

Podsetimo, Ministarstvo pravde formiralo je još 2013. godine Radnu grupu za izradu novog Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a prvi Nacrt novog zakona objavljen je u decembru 2017. godine. Ministarstvo pravde je, nakon sprovedene javne rasprave, objavilo narednu verziju Nacrta zakona u kojem, i pored mnogobrojnih komentara i predloga, nije bilo suštinskih izmena.

Kako se radi o propisu koji bi trebalo da pravni okvir Republike Srbije uskladi s reformisanim pravnim okvirom EU u oblasti zaštite podataka o ličnosti (pre svega, sa Opštom uredbom o zaštiti podataka), Partneri Srbija su 14. maja 2018. godine uputili Ministarstvu pravde zahtev za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i zatražili izjašnjenje Evropske komisije o Nacrtu zakona. U odgovoru od 1. juna 2018. godine, Ministarstvo pravde navodi da: *mišljenje Evropske komisije o usklađenosti Nacrta zakona sa relevantnim dokumentima Evropske unije još uvek nije dobijeno.*

U julu 2018, Ministarstvo pravde objavljuje poslednju verziju Nacrta zakona, u čijem je nazivu naznačeno da je usaglašen s komentarima Evropske komisije i Eurojusta. Partneri Srbija su ponovili svoj zahtev Ministarstvu pravde, a identičan zahtev ovog puta poslat je i Ministarstvu za evropske integracije. *Ministarstvo pravde je u odgovoru dostavilo delove elektronske prepiske sa Evropskom komisijom, dok nam je Ministarstvo za evropske integracije dostavilo traženu dokumentaciju, koja je ovom ministarstvu iz EK dostavljena krajem aprila.*

Imajući sve navedeno u vidu, još jednom pozivamo Ministarstvo pravde da razmotri sugestije Evropske komisije, Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, naše organizacije i niza udruženja građana i poslovnih subjekata u vezi s Nacrtom zakona. Sugestije koje su iznete tokom više faza javne rasprave imaju za cilj da građani Srbije uživaju jednak nivo zaštite prava na privatnost kao i građani Evropske unije, te da sistem zaštite ovog prava u našoj zemlji bude funkcionalan i efikasan.

Takođe, pozivamo Ministarstvo pravde da proces donošenja zakona učini transparentnijim i objavi svu relevantnu dokumentaciju nastalu u vezi sa izradom Nacrta zakona. Imajući u vidu da je privatnost univerzalno ljudsko pravo, te da je krug obveznika budućeg (kao, uostalom i važećeg) Zakona o zaštiti podataka o ličnosti izuzetno širok (obuhvata sve one koji obrađuju podatke o ličnosti, poput privrednih subjekata, ustanova zdravstvene zaštite, obrazovnih institucija...), neophodna je uključenost i informisanost svih zainteresovanih društvenih aktera o predstojećim izmenama. Samo na taj način, Republika Srbija i njeni građani mogu dobiti najbolja moguća, i u praksi primenjiva, zakonska rešenja, ne samo u oblasti zaštite podataka o ličnosti već uopšte.

Konačno, pozivamo relevantne međunarodne aktere da objave svoje komentare i mišljenja u vezi s Nacrtom zakona o zaštiti podataka o ličnosti, kao i da ovakvu praksu ustanove na proaktivnoj osnovi u postupku izrade drugih propisa.

Partneri za demokratske promene Srbija

POGLAVLJE 28 – ZAŠTITA POTROŠAČA I ZAŠTITA ZDRAVLJA

Poglavlje 28 podeljeno je na dva dela i odnosi se na politiku zaštite potrošača i politiku zaštite javnog zdravlja.

Zaštita potrošača

Pravni okvir EU u oblasti zaštite potrošača reguliše bezbednost potrošačke robe i zaštitu ekonomskih interesa potrošača. On podrazumeva opšti okvir finansiranja i pravila koja regulišu zaštitu potrošača na nivou Evropske unije i nivou država članica. Uključuje i mere zabrane i pristup pravdi, kao i mere za poboljšanje saradnje vlasti država članica. Zaštita ekonomskih interesa potrošača, informisanje i edukacija potrošača čine osnov politike zaštite potrošača u Evropskoj uniji.

Cilj usaglašavanja pravnog okvira u oblasti zaštite potrošača je da se odstrane prepreke na tržištu i da se obezbedi integrisan ekonomski prostor, tako da usluge i roba mogu da cirkulišu uz poštovanje istih standarda bezbednosti i kvaliteta, kao i da potrošači uživaju visok nivo zaštite svojih prava. Dati pravni okvir takođe se odnosi na aspekte u vezi s opštom bezbednošću potrošačkih proizvoda, kao što su: opasne imitacije, odgovornost za proizvode s nedostacima i EU sistem brzog uzbunjivanja (RAPEX). Osim toga, regulisana su i pitanja kao što su: prodaja potrošačke robe i garancije u vezi s tim, nepovoljni uslovi ugovora, navođenje cena, prodaja od vrata do vrata, prodaja na daljinu, marketing finansijskih usluga na daljinu, potrošački krediti, lažno i uporedno oglašavanje, nepoštena trgovina, tajmšer zakup, paket putovanja i prava putnika koji lete.

Zaštita zdravlja

Pravni okvir EU u oblasti javnog zdravlja obuhvata mere u vezi s opštim okvirom finansiranja i mere za regulisanje te oblasti. Zaštita zdravlja odnosi se na usklađivanje pristupa politici javnog zdravlja među državama članicama Evropske unije. Iako svaka država članica ima primarnu odgovornost za zdravstvenu brigu, brojna pitanja javnog zdravstva zajednički su uređena. Zajednička politika ostvaruje se kroz unapređenje zdravlja i nadzor nad ostvarivanjem ciljeva zdravstvene politike. Regulišu se pitanja povezana s kontrolom duvana, prenosivim bolestima, krvlju, tkivima i ćelijama, mentalnim zdravljem, prevencijom zloupotrebe droga, zdravstvene neravnopravnosti, ishranom, smanjenjem štetnog dejstva alkohola, skriningom raka, zdravom okolinom, kao i sa sprečavanjem povreda, promovisanjem bezbednosti i Evropskom akcijom u vezi s retkim bolestima.

Obaveze Srbije, kao buduće članice EU

Republika Srbija kao buduća država članica treba u svoje nacionalno zakonodavstvo da transponuje pravne tekovine EU u ovoj oblasti. Primena i sprovođenje politika zaštite potrošača i zdravlja iziskuje adekvatne administrativne kapacitete i infrastrukturu na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

Republika Srbija moraće da **obrazuje nezavisne administrativne strukture s izvršnim ovlašćenjima**, čime će se omogućiti delotvoran nadzor nad tržištem i sprovođenje propisa. Potrebno je **obezbediti i odgovarajuće mehanizme van sudskog rešavanja sporova, informisanje i obrazovanje potrošača, ali i dati odgovarajuću ulogu organizacijama za zaštitu potrošača**.

U pogledu javnog zdravlja, potrebno je uspostaviti **adekvatan administrativni kapacitet da bi se pravilno primenio pravni okvir EU u oblasti javnog zdravlja, kako bi se kontrolisalo njegovo sprovođenje**, i to posebno u oblasti krvi, tkiva i ćelija.

Izvor: <https://medium.com>

KAKVA JE KORIST ZA SRBIJU?

Koristi za Srbiju i njene građane od primenjivanja pravnih tekovina u ovoj oblasti su višestruke:

- Veći stepen bezbednosti proizvoda;
- Potrošači su bolje informisani o kvalitetu, sastavu i poreklu proizvoda;
- Jačanje uticaja potrošača kroz osnaživanje udruženja za zaštitu potrošača;
- Unapređenje kvaliteta života;
- Podiže se opšti nivo bezbednosti proizvoda;
- Smanjivanje izdataka u zdravstvu;
- Smanjivanje troškova lečenja povreda i bolesti uzrokovanih korišćenjem nebezbednih proizvoda;
- Promocija zdravlja;
- Unapređenje i puna primena transplantacijskih usluga u skladu s najsavremenijim tehnološkim i medicinskim dostignućima.

Pregovaračka struktura

Pregovaračku grupu 28 – zaštita potrošača i zdravlja vode predstavnici Ministarstva za trgovinu, turizam i telekomunikacije, koje je nadležno za oblast zaštite potrošača. Predsednik, zamenik predsednika, sekretar i zamenik sekretara imenuju se iz redova tog ministarstva.

Za oblast zaštite zdravlja nadležno je Ministarstvo zdravlja. Ostali članovi pregovaračke grupe su predstavnici sledećih organa i organizacija: Ministarstva za evropske integracije, Ministarstva rudarstva i energetike, Ministarstva finansija, Ministarstva privrede, Ministarstva odbrane, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, Ministarstva za rad, zapošljavanje i boračka i socijalna pitanja, Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom, Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije, Agencije za energetiku Republike Srbije, Instituta za standardizaciju Srbije, Narodne banke Srbije, Agencije za lekove i medicinska sredstva Srbije i Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo.

Koodinator radne grupe u Nacionalnom konventu o EU za ovo pregovaračko poglavlje je Centar za evropske politike (CEP). Analitički predlog zakonodavstva (skrining) otpočet je 4. decembra 2014. godine, a završen je 4. februara 2015. godine.

Izveštaj Evropske komisije za 2017. godinu

U godišnjem Izveštaju Evropske komisije za Srbiju 2017. godinu, Srbija je za Poglavlje 28 – zaštita potrošača i zdravlja ocenjena ocenom 3, što znači da postoji određeni napredak u ovoj oblasti.

Beogradska otvorena škola

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs i cei@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: www.facebook.com/bos.rs
S: twitter.com/boskola

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten „Progovori o pregovorima” prijavite se [OVDE](#).

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije – molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće, možete nam to javiti odgovorom na ovu [poruku](#).

Ukoliko želite da primete informacije o specifičnim poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem [LINKU](#).